

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering

Sammanfattning

I betänkandet behandlar arbetsmarknadsutskottet regeringens förslag i budgetpropositionen för 2016 (2015/16:1) inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering och alternativa förslag till anslagsanvisning inom utgiftsområdet från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. Budgetpropositionen för 2016 bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet. Vidare behandlar arbetsmarknadsutskottet regeringens proposition 2015/16:30 Avskaffande av systemet med etableringslotsar.

Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen om anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13 och regeringens förslag om bemyndiganden. Utskottet tillstyrker också proposition 2015/16:30 Avskaffande av systemet med etableringslotsar. Samtliga motionsförslag som behandlas i betänkandet avstyrks. Utgifterna för utgiftsområde 13 uppgår därmed till totalt 21 070 265 000 kronor för 2016.

Utskottet har följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet och gör bl.a. bedömningen att det finns en tydligare redovisning av samband mellan insatser och resultat än i förra årets resultatredovisning, men utskottet bedömer det vara önskvärt att resultatredovisningen i än högre grad koncentreras till att redovisa och bedöma faktiskt uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen.

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i beslutet. Dessa partier redovisar sina respektive ställningstaganden i särskilda yttranden. Vänsterpartiet har deltagit i beslutet och har lämnat ett särskilt yttrande. Sverigedemokraterna följer upp sina motioner med en reservation.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Rambeslutsprocessen	5
Uppföljning av regeringens resultatredovisning	6
Betänkandets disposition	6
Utskottets överväganden	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 13	7
Anslag inom utgiftsområde 13	9
Motionerna	12
Propositionen om avskaffande av systemet med etableringslotsar	16
Motionerna	17
Utskottets ställningstagande	17
Reservation	26
Anslag inom utgiftsområde 13 (SD)	26
Särskilda yttranden	29
1. Anslag inom utgiftsområde 13 (M)	29
2. Anslag inom utgiftsområde 13 (C)	31
3. Anslag inom utgiftsområde 13 (V)	33
4. Anslag inom utgiftsområde 13 (L)	34
5. Anslag inom utgiftsområde 13 (KD)	37
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	40
Proposition 2015/16:1	40
Proposition 2015/16:30	40
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	40
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	44
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	45
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	46
<i>Bilaga 5</i>	
Reservanternas anslagsförslag	47

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Anslag inom utgiftsområde 13

a) Anslagen för 2016

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 13 punkt 3 och avslår motionerna

2015/16:1304 av Richard Jomshof (SD),

2015/16:2018 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 1–7, 9, 15 och 16,

2015/16:2237 av Paula Bieler m.fl. (SD),

2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 5,

2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 5,

2015/16:2489 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3,

2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkandena 5 och 16,

2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 14, 15 och 18,

2015/16:2978 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 7, 10 och 11,

2015/16:3099 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 5,

2015/16:3142 av Fredrik Malm m.fl. (FP),

2015/16:3177 av Johanna Jönsson m.fl. (C),

2015/16:3214 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 1 och 3–5,

2015/16:3225 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 9 och

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 22 och 38.

b) Avskaffande av systemet med etableringslotsar

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:30.

c) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2016 för anslaget 1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 000 kronor 2017-2026,

2. under 2016 för anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2017.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 13 punkterna 1 och 2.

Reservation (SD)

Stockholm den 26 november 2015

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Elisabeth Svantesson (M)*, Katarina Brännström (M)*, Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Hanif Bali (M)*, Patrik Björck (S), Annika Qarlsso (C)*, Marco Venegas (MP), Christian Holm Barenfeld (M)*, Eva-Lena Jansson (S), Paula Bieler (SD), Fredrik Malm (L)*, Ali Esbati (V), Désirée Pethrus (KD)*, Helén Pettersson i Umeå (S) och Magnus Manhammar (S).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2015/16:1 i de delar som gäller utgiftsområde 13 och ett antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015 som påverkar anslagen för 2016. Budgetpropositionen för 2016 bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I bilaga 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2016 och de avvikelser från dessa som oppositionspartierna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 4 finns utskottets förslag till anslagsfördelning och i bilaga 5 finns reservanternas anslagsförslag.

I betänkandet behandlas också proposition 2015/16:30 Avskaffande av systemet med etableringslotsar. Regeringen föreslår ändringar i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringslagen) med ikraftträdande den 1 januari 2016. Lagförslaget bygger på departementspromemorian Avskaffande av systemet med etableringslotsar (Ds 2015:26) som har arbetats fram av Arbetsmarknadsdepartementet. Regeringen beslutade den 3 september 2015 att begära Lagrådets yttrande över lagförslaget. Lagrådet har lämnat förslaget utan invändningar. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I anslutning till beredningen av ärendet har information lämnats till utskottet av

- regeringen genom arbetsmarknadsminister Ylva Johansson
- regeringen genom barn-, äldre-, och jämställdhetsminister Åsa Regnér
- regeringen genom kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke
- Arbetsförmedlingen genom generaldirektör Mikael Sjöberg
- Statistiska centralbyrån genom enhetschefen Magnus Sjöström med medarbetare
- Konjunkturinstitutet genom prognoschefen Jesper Hansson med medarbetare.

Folkpartiet liberalerna (FP) har under ärendets beredning bytt namn till Liberalerna (L).

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp

som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2016 för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering till 21 070 265 000 kronor (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1). Arbetsmarknadsutskottet lämnade den 22 oktober 2015 ett yttrande till finansutskottet över förslagen till ramar för utgiftsområdena 13 och 14 (yttr. 2015/16:AUIy).

I detta ärende ska arbetsmarknadsutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv behandlas i arbetsmarknadsutskottets betänkande 2015/16:AUI2.

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat. Redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdet.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 13 i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet är disponerat så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas förslagen som gäller anslag inom utgiftsområde 13. Det avsnittet inleds med huvudsakliga prioriteringar och mål i propositionen uppdelat på områdena nyanlända invandrades etablering, diskriminering och jämställdhet. Inom respektive område redovisas regeringens förslag till anslag för 2016, samt förslag till bemyndiganden. Sedan redogörs för de motioner som rör anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13. Därefter behandlas regeringens proposition 2015/16:30 Avskaffande av systemet med etableringslotsar. Slutligen redogör utskottet för sitt ställningstagande.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 13

Budgetpropositionen

Riksdagen har beslutat om målen för utgiftsområde 13. Målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. För politik mot diskriminering är målet ett samhälle fritt från diskriminering. Jämställdhetspolitikens mål är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att målet för integrationspolitiken främst uppnås genom generella insatser som når ut till hela befolkningen. Mottagandet av skyddsbehövande har ökat, och etableringstiden är i dagsläget alltför lång, i synnerhet för kvinnor. Regeringen redovisar i en bilaga till budgetpropositionen resultatindikatorer för integrationens utveckling inom områdena arbetsmarknad, utbildning, hälsa och delaktighet samt inflytande. Exempel på resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder är andelen utrikes födda i åldern 20–64 år som förvärvsarbetar viss tid efter folkbokföring och studieresultat efter två år för de som påbörjat en utbildning i svenska för invandrare (sfi) 2012. I budgetpropositionen redovisas en kort sammanfattning av resultaten i bilagan, bl.a. anges att antalet i arbetskraften har ökat bland utrikes födda de senaste åren och att antalet sysselsatta har ökat bland både utrikes födda kvinnor och män.

Av resultatredovisningen kan också utläsas att regeringens resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder inom diskrimineringsområdet utgår från bl.a. lagstiftningsarbete inom diskrimineringsområdet och andra statliga insatser för att motverka och förebygga diskriminering samt främja lika rättigheter och möjligheter. Regeringen bedömer att det formella skyddet mot diskriminering har fortsatt att stärkas, vilket har lett till förbättrade förutsättningar för att motverka diskriminering.

I budgetpropositionen anges vidare indikatorer som används i resultatredovisningen inom jämställdhetsområdet. Exempel på sådana indikatorer är nettoinkomst efter hushållstyp och antal barn, tid för obetalt arbete efter livscykel, ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män och anmäld grov kvinnofridskränkning. I bilaga 3 till budgetpropositionen redovisas bl.a. indikatorer för delmålet om ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män. Regeringen anför att trots flera positiva insatser har jämställdhetsarbetet utvecklats för långsamt och att mycket återstår att göra för att uppnå målet om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Utskottets ställningstagande

Som en del i utskottens löpande uppföljning har utskottet analyserat regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för utgiftsområde 13. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Det pågår sedan flera år en dialog mellan riksdagen och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras. Som exempel på detta kan nämnas att under våren 2015 skedde ett erfarenhetsutbyte mellan Riksdagsförvaltningen och Regeringskansliet för att uppnå en bättre resultatredovisning.

En utgångspunkt för utskottets genomgång av regeringens resultatredovisning har varit att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag. Resultatredovisningen innehåller ett flertal uppgifter om de insatser som har gjorts, bl.a. för nyanlända invandrades etablering på arbetsmarknaden. Utskottet noterar med tillfredsställelse att det i årets resultatredovisning, främst vad gäller integrationsområdet, finns en tydligare redovisning av samband mellan insatser och resultat, men utskottet finner det önskvärt att regeringens resultatredovisning i än högre grad koncentreras till att redovisa och bedöma uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen. Utskottet anser nämligen att det är viktigt att sambandet mellan mål, resultat och regeringens budgetförslag tydligt framgår och ser därför fram emot ytterligare utvecklingsinsatser i detta avseende inom hela utgiftsområde 13. Det skulle enligt utskottet också vara betydelsefullt att regeringen gör en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen för de riksdagsbundna målen inom utgiftsområdet.

I årets redovisning har förbättringar även gjorts av resultatredovisningens struktur. Utskottet vill i detta sammanhang peka på att resultatindikatorer för integrationens utveckling redovisas i en bilaga till budgetpropositionen medan det i själva budgetpropositionen lämnas en kort sammanfattning av resultaten i bilagan. Vidare presenteras också en faktaruta om nyanlända invandrades etablering. På jämställdhetsområdet redovisas också indikatorer som används i resultatredovisningen i en bilaga till budgetpropositionen. Enligt utskottet underlättar en sådan tydligare och mer logisk struktur förståelsen av resultatredovisningen. Utskottet vill också framhålla att årets resultatredovisning har utvecklats på så sätt att den innehåller fler och tydligare tabeller än förra årets resultatredovisning.

Utskottet kan i årets uppföljning av regeringens resultatredovisning sammanfattningsvis konstatera att utvecklingen har varit positiv sedan förra årets redovisning. Utskottet välkomnar detta och ser fram emot att följa fortsatta utvecklingsinsatser vad gäller regeringens redovisning och bedömning i nästa års resultatredovisning.

Anslag inom utgiftsområde 13

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Riksdagen antar regeringens lagförslag om avskaffande av systemet med etableringslotsar. Oppositionspartiernas förslag till anslag avslås.

Jämför reservation (SD) och särskilda yttrandena 1 (M), 2 (C), 3 (V), 4 (L) och 5 (KD).

Budgetpropositionen

Regeringens förslag i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1) innebär i korthet vad som anges nedan för respektive anslag inom utgiftsområde 13 (förslagspunkt 3). Nedan redovisas även regeringens förslag om bemyndiganden att under 2016 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (förslagspunkterna 1–2).

Nyanlända invandrades etablering

För anslagen som gäller nyanlända invandrades etablering föreslår regeringen satsningar för ett hållbart mottagande i hela landet, för snabbare etablering på arbetsmarknaden och för det civila samhället. Regeringen anför att flyktningmottagandet är ett gemensamt ansvar för samhället, och för dem som beviljas uppehållstillstånd är bosättning i en kommun ett viktigt första led i processen för etablering på arbetsmarknaden. För att kunna korta etableringstiden anser regeringen vidare att etableringsinsatserna måste fortsätta anpassas efter individers olika förutsättningar och behov och bedrivs med hög kvalitet. Regeringen anser att det civila samhället är en viktig resurs och tillgång för nyanlända invandrades etablering. I budgetpropositionen anger regeringen att alla kommuner måste ta ansvar för flyktningmottagandet och att den avser att föreslå en ny lag som innebär att samtliga kommuner kan anvisas att ta emot nyanlända invandrare för bosättning i kommunen.

1:1 Integrationsåtgärder: Anslaget får användas för utgifter för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället och för uppföljning och utvärdering av integrationen. Regeringen avsätter bl.a. fortsatt ytterligare medel till verksamheter med flyktningguider och familjekontakter. Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 73 780 000 kronor.

1:2 Kommunersättning vid flyktningmottagande: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner och landsting för utgifter i samband med mottagandet av nyanlända invandrare. Ersättning betalas ut med stöd av förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktningmottagande och förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar. I budgetpropositionen anges bl.a. att medelsberäkningen utgår

från förändringar i prognoser om fler nyanlända invandrare och ensamkommande barn. Regeringen föreslår en kraftig höjning av den schablonersättning som kommunerna får per mottagen nyanländ invandrare. Samtidigt föreslås den prestationsbaserade ersättningen till kommunerna helt upphöra. Ersättningen till kommunerna för mottagande av ensamkommande barn görs om för att i större utsträckning bestå av schablonersättningar. Vidare vill regeringen förstärka länsstyrelsernas medel för att skapa beredskap och kapacitet för mottagandet. Regeringen föreslår också medel för fortsatt insats med sfi (svenska för invandrare) i anläggningsboenden. Regeringsförslaget innebär att anslaget bestäms till 12 567 879 000 kronor för 2016.

1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget får användas för utgifter för etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Regeringen föreslår bl.a. att möjligheten att få etableringsersättning samtidigt som lön inom etableringsuppdraget tas bort. Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 5 048 000 kronor.

1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare: Anslaget får användas för utgifter för etableringslotsar, program och insatser för personer som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Regeringen har inkommit till riksdagen med en proposition med nödvändiga lagändringar för att avskaffa systemet med etableringslotsar (prop. 2015/16:30). Avskaffandet av systemet med etableringslotsar beräknas medföra minskade utgifter på anslaget med 481 miljoner kronor 2016. Av dessa medel föreslås för 2016 att 100 miljoner kronor tillförs anslaget *1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* inom utgiftsområde 14 för att under 2016 finansiera ett ökat resursbehov för etableringsuppdraget. Regeringen föreslår att övriga medel av beräknad utgiftsminskning huvudsakligen används på anslaget för att möjliggöra insatser för deltagande inom snabbspår och förstärkning av andra aktiviteter för att underlätta och påskynda nyanlända invandrades etablering i arbetslivet. Vidare avsätts medel för resor till sfi för personer med uppehållstillstånd som vistas i anläggningsboende, förstärkt validering och tidigare insatser i anläggningsboende. Regeringens förslag innebär att anslaget bestäms till 2 682 914 000 kronor för 2016. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 000 kronor 2017–2026.

1:5 Hemutrustningslån: Anslaget får användas för utgifter för lån till nyanlända invandrare för inköp av hemutrustning. Hemutrustningslånen beviljas med stöd av förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar. Regeringen föreslår att anslaget bestäms till 302 120 000 kronor.

Diskriminering

För anslagen som rör diskriminering föreslår regeringen satsningar för förstärkt skydd mot diskriminering, systematiskt och samordnat arbete mot rasism och liknande former av fientlighet samt lika rättigheter och möjligheter för hbtq-personer. Principen om människors lika värde är grundläggande för regeringen, och regeringens satsningar innebär ett starkt skydd mot diskriminering på alla nivåer. För att stärka skyddet mot diskriminering aviserar regeringen också ett lagförslag med ändringar i diskrimineringslagen (2008:567) om aktiva åtgärder. Regeringen kommer även att se över hur diskrimineringslagens skydd mot bristande tillgänglighet kan stärkas ytterligare.

2:1 Diskrimineringsombudsmannen: Anslaget får användas för myndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för förvaltningsutgifter för Nämnden mot diskriminering. Regeringen anför att den vill förstärka Diskrimineringsombudsmannens (DO) arbete mot diskriminering. Regeringen föreslår att anslaget bestäms till 109 114 000 kronor.

2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.: Anslaget får användas för utgifter för insatser mot diskriminering, rasism, främlingsfientlighet, homofobi och liknande former av intolerans samt för att främja lika rättigheter och möjligheter för hbtq-personer. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck samt till verksamheter som förebygger och motverkar diskriminering och verksamheter som arbetar för att motverka rasism och liknande former av intolerans. Anslaget får vidare användas för administrativa kostnader som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området. Regeringen vill stärka arbetet mot diskriminering på regional och lokal nivå för att förebygga och motverka rasism och liknande former av fientlighet samt förstärka statsbidraget till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Regeringens förslag innebär att anslaget bestäms till 47 919 000 kronor.

Jämställdhet

Regeringen föreslår satsningar för jämställdhetsintegrering och satsningar för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Regeringen anför att jämställdhetsintegrering är en av de viktigaste prioriteringarna för att utveckla och genomföra jämställdhetspolitiken. Regeringen anför vidare att mäns fysiska, psykiska och sexuella våld mot kvinnor är ett allvarligt hinder för jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter. Att förebygga och motverka våld och andra former av övergrepp mot kvinnor har därför hög prioritet i regeringens jämställdhetsarbete.

3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder: Anslaget får användas för utgifter för särskilda jämställdhetsåtgärder och för utgifter för statsbidrag för att stödja

projekt och insatser som främjar jämställdhet mellan kvinnor och män. Anslaget får även användas för administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet hos berörda myndigheter. Regeringen avsätter medel för att utvärdera och utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering. Vidare avsätts medel för att stärka de ideella kvinno- och tjejjourernas arbete. Regeringen avser också att i oförändrad omfattning satsa på Arbetsmiljöverkets arbete med förebyggande insatser för kvinnors arbetsmiljö. Regeringens förslag innebär att anslaget bestäms till 238 539 000 kronor. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2017.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har var för sig presenterat alternativa anslagsförslag för 2016. Motionerna innehåller förslag om andra anslagsnivåer för några av de anslagsposter som finns i budgetpropositionen. En sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag finns i bilaga 3.

Moderaterna

I motion 2015/16:3214 av Elisabeth Svantesson m.fl. anförs att Sveriges enskilt största utmaning är det nya utanförskap som nu växer fram och som drabbar bl.a. utrikesfödda särskilt hårt. Det är en förlust både för den enskilde och för Sverige när samhället misslyckas med att tillvarata människors potential. För att bryta detta utanförskap anser Moderaterna att det för utgiftsområde 13 behövs reformer för att bl.a. rusta nyanlända invandrare med kunskap, kompetens och drivkrafter för att skapa fler vägar till arbete och göra det mer lönsamt att ta det första arbetet.

Förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 13 för 2016 lämnas i yrkande 1 i motionen och återges i bilaga 3. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 1 025 000 kronor och att fyra av anslagen inom utgiftsområdet bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit enligt nedan.

1:1 Integrationsåtgärder: Förslaget i motion 2015/16:3214 innebär att anslaget minskas med 30 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:2 Kommunersättning vid flyktigmottagande: Anslaget ska enligt förslaget vara 793 000 000 kronor lägre än vad regeringen föreslår. Moderaterna anser att det fortsatt bör finnas en prestationsbaserad ersättning för att uppmuntra kommuner som tar ett stort ansvar. Liknande förslag framförs i motion 2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (yrkande 22). Vidare föreslås i motion 2015/16:3214 att differentierade schabloner för mottagande av ensamkommande barn ska införas för att öka kostnads-effektiviteten, förenkla regelverket och minska den administrativa bördan för

kommunerna (yrkande 4). Motsvarande förslag finns i motion 2015/16:2489 av Johan Forssell m.fl. (yrkande 3).

1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget är enligt motionsförslaget 188 000 000 kronor högre än regeringens förslag. Moderaterna är kritiska till att regeringen avskaffar jobbstimulansen, dvs. att en person kan få etableringsersättning samtidigt som hon eller han har ett arbete med lön inom etableringsplanen. I stället föreslår Moderaterna en förstärkt jobbstimulans innebärande att tiden utökas från sex månader till ett år (yrkande 3). Liknande förslag om jobbstimulans presenteras i motion 2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (yrkande 38) och i motion 2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (yrkande 5).

1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare: Förslaget i motionen innebär att anslaget minskas med 390 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder: I motion 2015/16:3214 föreslås att satsningen på kvinnors arbetsmiljö ska förlängas, varför 15 000 000 kronor avsätts för detta ändamål (yrkande 5). Liknande förslag framförs i motion 2015/16:3225 av Anna Kinberg Batra m.fl. (yrkande 9) och i motion 2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (yrkande 5).

Sverigedemokraterna

I motion 2015/16:2237 av Paula Bieler m.fl. föreslås att riksdagen anvisar anslag inom utgiftsområde 13 för 2016 som sammanlagt understiger regeringens förslag med 10 404 366 000 kronor. Förslaget innebär att anslaget *1:2 Kommunersättningar vid flyktningmottagande* är avsevärt mycket lägre än regeringens förslag och att fyra anslag tas bort. En sammanställning som visar hur motionsförslaget avviker från regeringens förslag finns i bilaga 3.

Sverigedemokraterna anför i motionen att partiet under lång tid har påtalat brister i de områden som utgiftsområde 13 omfattar. Sverigedemokraterna bygger i stället sin politik på att skapa ett samhälle för samtliga invånare, där den som kommer till Sverige också förväntas och ges möjlighet att bli en del av samhället.

1:2 Kommunersättningar vid flyktningmottagande minskas enligt Sverigedemokraternas förslag med 2 262 218 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Detta är i paritet med de minskade mottagningsnivåer som följer av Sverigedemokraternas politik på det migrationsrättsliga området.

Sverigedemokraterna föreslår vidare att anslagen *1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare*, *1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare* och *1:5 Hemutrustningslån* tas bort i sin helhet. Förslag om att avskaffa hemutrustningslån framförs också i motion 2015/16:1304 av Richard Jomshof. Sverigedemokraterna vill även avskaffa anslaget *2:1 Diskrimineringsombudsmannen* eftersom partiet anser att myndigheten fungerat bristfälligt och bidragit till rättsosäkerhet.

3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* står kvar oförändrat med avsikt att fokusera anslagens användning till jourverksamhet för att hjälpa de som utsatts för våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Liknande förslag framförs i motion 2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (yrkandena 14, 15 och 18) samt av Carina Herrstedt m.fl. i motion 2015/16:3099 (yrkande 5).

Centerpartiet

Förslaget i motion 2015/16:3177 av Johanna Jönsson m.fl. om anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13 innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 101 000 000 kronor. Centerpartiets förslag innebär att sju anslag inom utgiftsområdet bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit enligt nedan. En sammanställning som visar hur motionsförslaget avviker från regeringens förslag finns i bilaga 3. Den närmare motiveringen av Centerpartiets anslagsanvisning framgår av partiets budgetmotion 2015/16:3223 av Anders W Jonsson m.fl.

1:1 *Integrationsåtgärder*: Anslaget ska enligt förslaget utökas med 270 000 000 kronor.

1:2 *Kommunersättningar vid flyktningmottagande*: Förslaget i motionen innebär att anslaget minskas med 71 000 000 kronor.

1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare*: Anslaget höjs enligt motionsförslaget med 128 000 000 kronor.

1:4 *Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare*: Anslaget föreslås minskas med 408 000 000 kronor.

2:1 *Diskrimineringsombudsmannen*: Centerpartiet föreslår att detta anslag minskas med 10 000 000 kronor.

2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.*: Anslaget föreslås bli 9 000 000 kronor lägre än i regeringsförslaget.

3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder*: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 1 000 000 kronor.

Liberalerna

Liberalerna anför i motion 2015/16:3142 av Fredrik Malm m.fl. att det för utgiftsområde 13 krävs viktiga och brådskande reformer för att ge människor verkliga möjligheter att komma in i det svenska samhället, bl.a. genom snabbare etableringsinsatser och kortare tid i anläggningsboenden. Liberalerna framhåller att alla ska ha samma möjlighet att nå sin fulla potential utan att hållas tillbaka av fördomar och diskriminering. Det liberala jämställdhetsuppdraget tar sikte på kvinnors och mäns lika rätt till frihet, ansvar och makt.

I motionen föreslås att riksdagen anvisar anslag inom utgiftsområde 13 för 2016 som sammanlagt är 669 000 000 kronor lägre än regeringens förslag. Förslaget innebär ändringar av fyra av anslagen inom utgiftsområdet i förhållande till regeringens förslag. I bilaga 3 finns en sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag.

1:1 Integrationsåtgärder: I motionen anges att det civila samhället även i framtiden bör ha möjlighet att ansöka om statliga medel för att främja nyanlända invandrades etablering. Liknande förslag framförs i motion 2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (yrkande 16).

1:2 Kommunersättning vid flyktmottagande: Anslaget föreslås minskas med 710 000 kronor i förhållande till regeringsförslaget. Besparingen förklaras med att Liberalerna vill se ett system som innehåller både ett reformerat prestationsbaserat stöd till kommunerna och en höjd schablonersättning per nyanländ invandrare. Liknande förslag framförs i motion 2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (yrkande 5).

2:1 Diskrimineringsombudsmannen: Anslaget föreslås minskas med 10 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Partiet anser att det är viktigt att säkerställa att DO:s verksamhet bedrivs rättssäkert och effektivt, samt att fler individer som utsätts för diskriminering kan få upprättelse. För att möjliggöra finansiering av andra prioriterade reformer avvisar partiet emellertid regeringens höjning av anslaget.

2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.: Anslaget höjs med 1 000 000 kronor enligt motionsförslaget. Partiet framhåller vikten av att arbetet med hbtq-strategin fortsätter men avvisar regeringens förslag till höjning av anslaget för att finansiera andra satsningar i partiets budgetmotion.

3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder: Anslaget ska enligt förslaget utökas med 50 000 000 kronor. Medlen ska användas till att skapa reella förutsättningar att fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering inom den offentliga sektorn och öka kraften i det statliga jämställdhetsarbetet.

Kristdemokraterna

Utgiftsområde 13 behandlas i motion 2015/16:2018 av Désirée Pethrus m.fl. Kristdemokraterna framför att utgångspunkten för integrationspolitiken är att ge människor förutsättningar att kunna ta ansvar för sitt eget liv, och att de så snabbt som möjligt ska få verktyg att komma in i samhället. Det förutsätter enligt Kristdemokraterna politiska förslag som gör det möjligt för fler nyanlända invandrare att få arbete och som förbättrar mottagandet. Långsiktigt leder det till en mer effektiv integrationspolitik.

Förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 13 för 2016 lämnas i yrkande 1 i motionen. En sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag finns i bilaga 3.

Partiet föreslår i motionen att riksdagen anvisar anslag inom utgiftsområde 13 för 2016 som sammanlagt är 1 176 000 000 kronor lägre än i regeringens förslag. Förslaget innebär ändringar av tre av anslagen inom utgiftsområdet i förhållande till regeringens förslag.

1:2 Kommunersättning vid flyktmottagande: Anslaget föreslås minskas med 570 000 000 kronor i förhållande till regeringsförslaget. Kristdemokraterna vill förstärka kommunernas möjligheter att ta emot nyanlända invandrare och föreslår därför en höjning av schablonersättningen

(yrkande 6). Liknande förslag framförs i motion 2015/16:2978 av Andreas Carlson m.fl. (yrkande 7 i denna del). Vidare föreslås i motion 2015/16:2018 att kommuner med högt mottagande får en prestationsbaserad ersättning (yrkande 7). Liknande förslag framförs i motion 2015/16:2978 av Andreas Carlson m.fl. (yrkande 7 i denna del).

1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Kristdemokraterna föreslår att detta anslag minskas med 352 000 000 kronor genom att etableringsersättningen sänks (yrkande 9). Förändringen innebär enligt partiet starkare incitament till arbete.

1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare: Förslaget i motionen innebär att anslaget minskas med 254 000 000 kronor i förhållande till regeringsförslaget. Kristdemokraterna ställer sig bakom regeringens beslut att utveckla etableringslotsarna (yrkande 3). Partiet vill i likhet med regeringen anslå medel för tidiga insatser i anläggningsboenden (yrkande 4), exempelvis i form av kompetenskartläggningsinsatser och medel för svenska från dag ett i anläggningsboenden (yrkande 5). Förslaget innebär vidare att medel avsätts för att erbjuda studieformer för sfi som passar barnfamiljer och föräldralediga (yrkande 15). Liknande förslag framförs i motion 2015/16:2978 av Andreas Carlson m.fl. (yrkande 10). Vidare föreslås i motion 2015/16:2018 att sfx (svenskundervisning med fokus på yrkesspråket) ska erbjudas nationellt som en påbyggnad till den kursplan kommunerna är skyldiga att tillhandahålla för sfi (yrkande 16). Motsvarande förslag presenteras i motion 2015/16:2978 av Andreas Carlson m.fl. (yrkande 11).

Av motion 2015/16:2018 framgår vidare att Kristdemokraterna vill att civilsamhället ges ökade förutsättningar att bidra till en snabbare etablering och integration, och tillför därför, i likhet med regeringen, anslaget *1:1 Integrationsåtgärder* 30 000 000 kronor för civilsamhällesorganisationer att söka i detta ändamål. Mot denna bakgrund föreslås stöd till det civila samhällets arbete med flyktingguider och familjekontakter (yrkande 2).

Propositionen om avskaffande av systemet med etableringslotsar

Rättslig bakgrund

Lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringslagen) innehåller bestämmelser om insatser som syftar till att underlätta och påskynda vissa nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Etableringslagen innehåller också bestämmelser om ansvaret för att genomföra insatserna. Av 3 § framgår att Arbetsförmedlingen ska samordna etableringsinsatser enligt etableringslagen och vara stödjande och pådrivande i förhållande till berörda parter.

Enligt 11 § etableringslagen ska Arbetsförmedlingen tillhandahålla ett eller flera valfrihetssystem som ger nyanlända invandrare rätt att välja en leverantör av tjänster som är godkänd och kontrakterad av Arbetsförmedlingen, en s.k. etableringslots. Etableringslotsen är en kompletterande aktör, dvs. en privat aktör som Arbetsförmedlingen anlitar för leverans av vissa kompletterande

arbetsförmedlingstjänster. Denna arbetsförberedande insats infördes för att ge nyanlända invandrare professionellt stöd för en snabbare etablering.

Av 11 § etableringslagen framgår vidare att Arbetsförmedlingen inte behöver tillämpa samma valfrihetssystem för alla nyanlända invandrare. Enligt 12 och 13 §§ etableringslagen ska Arbetsförmedlingen tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem när den tillhandahåller valfrihetssystem och vara upphandlande myndighet enligt 2 kap. 7 § lagen om valfrihetssystem.

Etableringslotsarna avskaffas

I proposition 2015/16:30 Avskaffande av systemet med etableringslotsar föreslår regeringen att kravet i etableringslagen om att Arbetsförmedlingen ska tillhandahålla ett eller flera valfrihetssystem som ger nyanlända invandrare rätt att välja en leverantör av tjänster som är godkänd och kontrakterad av Arbetsförmedlingen (etableringslots) ska upphöra att gälla. Förslaget innebär vidare att bestämmelserna som anger att Arbetsförmedlingen ska vara upphandlande myndighet och tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem när den tillhandahåller valfrihetssystem också upphör att gälla.

Som skäl för ändringen anför regeringen att ett flertal granskningar har konstaterat brister med etableringslotsar. Enligt regeringen motverkar det syftet med etableringsinsatserna och riskerar att undergräva legitimiteten för etableringsuppdraget i sin helhet. Regeringen konstaterar att etableringsuppdraget omfattar stora offentliga utgifter och att det är viktigt att resurserna används på ett effektivt och ändamålsenligt sätt, så att nyanlända invandrare får relevant stöd i sin arbetsmarknads-etablering. Regeringen framhåller att även om etableringslotsarna avskaffas har Arbetsförmedlingen möjlighet att anlita kompletterande aktörer för att få arbetssökande i arbete. Arbetsförmedlingen kan även fortsättningsvis enligt lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen upphandla insatser inom ett eller flera valfrihetssystem. Regeringen anser vidare att det inte behövs någon särskild insats som ersätter tjänsten etableringslots. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Förslaget innebär minskade utgifter för staten. De sammantagna ekonomiska konsekvenserna av förslaget redovisas i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1), se ovan.

Motionerna

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottets ställningstagande

Nyanlända invandrades etablering

Den rådande flyktingkrisen med den snabba och dramatiska ökningen av antalet asylsökande gör att Sverige nu befinner sig i ett exceptionellt läge och

genomgår en stor prövning som kräver en politisk kraftsamling. Sverige är det land i Europa som tar emot flest ensamkommande barn och flest asylsökande i förhållande till vår befolkningsstorlek. Under 2015 beräknas Sverige ta emot 160 000 asylsökande, vilket är 1,6 procent av vår befolkning. Utskottet anser att det är nödvändigt att i detta svåra läge samla Sverige och vill poängtera att oavsett hur många människor som söker skydd i vårt land ska mottagandet av nyanlända invandrare vara värdigt och innebära möjligheter till en effektiv och ändamålsenlig etablering i Sverige.

Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att de ansvarsfulla partierna i riksdagen har fört intensiva samtal om insatser för att hantera flykting-situationen. Den 23 oktober 2015 nåddes en överenskommelse om en rad insatser som syftar till att skapa bättre ordning och reda i flyktingmottagandet, en bättre etablering så att nyanlända invandrare snabbare kommer in i arbete och till en dämpning av kostnadsökningarna.

Med anledning av flyktingsituationen överlämnade regeringen den 12 november 2015 en ändringsbudget till riksdagen som innebär att 9,8 miljarder kronor tillförs kommuner och landsting och ca 200 miljoner kronor det civila samhället (utgiftsområde 25). Dessa extra medel var en del av överenskommelsen den 23 oktober 2015.

Utskottet uppmärksammar vidare att regeringen i oktober 2015 anordnade den nationella samlingen Sverige tillsammans för att skapa ännu bättre förutsättningar för nyanlända invandrare som kommer till Sverige. Den nationella samlingen kommer att fortsätta under 2016 med regionala konferenser. Vidare noterar utskottet att regeringen den 5 november 2015 fattade beslut om kommittédirektiv om en översyn av mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända invandrare (dir. 2015:107).

Utskottet vill betona att Sverige ska stå upp för asylrätten. Det är en grundläggande mänsklig rättighet som det finns bestämmelser om i internationella konventioner. I tider av kris är asylrätten viktigast. Den som flyr från krig och förtryck ska kunna få skydd i Sverige. Samtidigt är det angeläget att upprätthålla ordning och reda i asylprocessen. Därutöver vill utskottet liksom regeringen framhålla den potential och den möjlighet att investera i framtiden som den ökade invandringen innebär. Den samlade forskningen ger vid handen att invandring bidrar till Sverige bl.a. genom att stärka arbetsmarknadens kompetensförsörjning, sänka den demografiska försörjningskvoten, öka importen och exporten av såväl varor som tjänster samt öka mångfalden, kreativiteten och innovationsförmågan (se t.ex. Strömbäck 2015). Utskottet poängterar att Sverige behöver invandring, och ju bättre integrationen fungerar, desto bättre för både samhället och den enskilda individen. Det är därför viktigt att alla Sveriges kommuner tar ansvar för ett hållbart mottagande i hela landet, och utskottet välkomnar regeringens aviserade förslag om ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända invandrare. Utskottet avser att snabbt bereda den kommande proposition och räknar med ett brett stöd i riksdagen.

Utskottet välkomnar de satsningar regeringen presenterar i budgetpropositionen och som arbetsmarknadsminister Ylva Johansson redogjorde för vid utskottets sammanträde den 29 september 2015. Satsningar görs för ett hållbart mottagande av nyanlända invandrare, bl.a. genom att skapa bättre förutsättningar för länsstyrelsernas arbete för ökat kommunmottagande och införandet av differentierade schabloner för olika placeringsformer vid mottagandet av ensamkommande barn. Enligt utskottet är ett väl fungerande mottagande i kommunerna avgörande för att nyanlända invandrare ska kunna etablera sig. Utskottet ser vidare positivt på regeringens förslag om höjd schablonersättning till kommunerna samtidigt som den prestationsbaserade ersättningen tas bort. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det skulle öka kommunernas möjligheter att ta emot nyanlända invandrare och bl.a. skapa bättre förutsättningar att ge praktisk hjälp och stöd i anslutning till mottagande och bosättning. Utskottet avvisar därmed Moderaternas, Centerpartiets, Liberalernas respektive Kristdemokraternas förslag som alla innebär ett lägre anslag för kommunersättning vid flyktningmottagande. Utskottet ifrågasätter starkt Sverigedemokraternas kraftiga minskning av anslaget och anser att det, främst med beaktande av den rådande flyktningkrisen, är ett oansvarigt ingrepp i integrationspolitiken.

Utskottet vill framhålla att arbete är den främsta nyckeln till etablering eftersom arbete ger möjligheter att utveckla språket, få kunskap om det svenska samhället och få ett utökat nätverk. Utskottet betonar att etableringsuppdraget står inför stora utmaningar. Etableringsinsatserna behöver bli effektivare genom ökad kvalitet och individanpassning. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag om ytterligare resurser till Arbetsförmedlingen, förstärkta valideringsinsatser och kortare kompletteringsutbildningar inom etableringsuppdraget. Utskottet är också mycket positivt till att regeringen prioriterar fortsatta insatser med svenska för invandrare (sfi) i anläggningsboende.

I detta sammanhang vill utskottet även lyfta fram regeringens satsning på s.k. snabbspår, dvs. snabbare vägar in på arbetsmarknaden för nyanlända invandrare som har utbildning eller yrkeserfarenhet som efterfrågas i Sverige. Utskottet stöder vidare regeringens förslag om att avskaffa systemet med etableringslotsar. Förslaget är väl motiverat eftersom systemet inte har fungerat ändamålsenligt och effektivt.

Utskottet anser att regeringens bedömningar av insatser för vissa nyanlända invandrare är väl avvägd och att förslagen bidrar till en förbättrad etablering. Utskottet instämmer därför inte i Kristdemokraternas förslag om anpassad sfi för föräldralediga samt sfx (svenskundervisning med fokus på yrkesspråket) som påbyggnad till sfi. Utskottet avvisar sammantaget oppositionspartiernas förslag om lägre anslagsanvisning.

Liksom regeringen anser utskottet att det är viktigt att det finns starka incitament inom etableringsuppdraget att välja arbete, samtidigt som det är viktigt att ersättningssystemet uppfattas som legitimt. Utskottet ställer sig därmed bakom regeringens bedömning att det inte är rimligt att full

etableringsersättning betalas ut för samma tid som den enskilde har förvärvsinkomster. Mot denna bakgrund är utskottet positivt till förslaget om att ändra bestämmelserna om möjligheten till etableringsersättning vid arbete inom ramen för etableringsplanen och avvisar därmed Moderaternas förslag om en förstärkt jobbstimulans. Utskottet noterar att förvärvsinkomst från ett arbete utanför etableringsplanen inte heller fortsättningsvis kommer att påverka etableringsersättningen.

Utskottet uppmärksammar i detta sammanhang Riksrevisionens slutrapport Nyanländas etablering – är statens insatser effektiva? (RiR 2015:17). Riksrevisionen redovisade resultatet av granskningen vid ett besök i utskottet den 17 september 2015. Riksrevisionen bedömer att statens insatser för nyanlända invandrades etablering inte är tillräckligt effektiva och att det krävs förändringar inom såväl integrationsområdet som angränsande politikområden. Rapporten har överlämnats till regeringen, och utskottet kommer framöver att bereda regeringens skrivelse med anledning av rapporten.

Ett sätt att effektivisera statens insatser inom ramen för etableringsuppdraget är att se över hur regelverket kan förenklas. Utskottet välkomnar att detta är en av de insatser som omfattas av överenskommelsen med anledning av flyktingkrisen. Arbetsförmedlingens generaldirektör lyfte inför utskottet den 10 november 2015 särskilt fram behovet av att förenkla regleringen kring etableringsersättningen.

Utskottet vill vidare notera att det pågår en anpassning av arbetsmarknadspolitiken till effekterna av flyktingkrisen för att integrera utrikes födda på arbetsmarknaden. Utskottet har förtroende för att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att minska arbetslösheten bland utrikes födda och kommer noga att följa utvecklingen på området.

Utskottet delar regeringens uppfattning om att det civila samhället är en viktig resurs och tillgång för nyanlända invandrades etablering. I det civila samhället finns många goda idéer och en stark vilja att engagera sig och bidra positivt till nyanlända invandrades etablering. Utskottet välkomnar regeringens förslag att avsätta ytterligare medel till verksamhet med flyktingguider och familjekontakter. Av Centerpartiets budgetmotion (2015/16:3223) framgår att partiet föreslår att omfattande resurser omfördelas från Arbetsförmedlingens anslag för etableringsuppdraget till ett systematiskt stöd för civilsamhället. Utskottet delar inte denna prioritering utan anser att regeringens förslag är väl avvägt och medför att det skapas mer långsiktiga förutsättningar för att bidra till nyanlända invandrades etablering i Sverige.

Utskottet vill avslutningsvis särskilt bemöta Sverigedemokraternas förslag inom integrationsområdet eftersom dessa skiljer sig markant från regeringens och övriga oppositionspartiets förslag. Sverigedemokraterna föreslår att flera anslag tas bort i sin helhet alternativt skärs ned. Utskottet anser att Sverigedemokraternas kraftiga besparingar inom utgiftsområdet är anmärkningsvärda, orealistiska och direkt stötande, särskilt med hänsyn till de exceptionella förhållanden som nu råder. I motsats till Sverigedemokraterna välkomnar utskottet att människor med andra erfarenheter och kunskaper ges

möjlighet att bidra såväl kulturellt som ekonomiskt till vår gemensamma framtid. Utskottet tar avstånd från den inskränkta nationalism som Sverigedemokraterna ger uttryck för och vars mål om ett pånyttfött Sverige är ett land stängt mot omvärlden. De utmaningar som invandringen för med sig för samhället generellt och för arbetsmarknaden specifikt bör dock varken förringas eller förenklas. Utskottets uppfattning, som även anförts ovan, är att dessa utmaningar främst löses genom ett hållbart mottagande av nyanlända invandrare i hela landet och en snabbare etablering på arbetsmarknaden.

Mot bakgrund av det som anförts ovan står utskottet bakom de satsningar på integrationsområdet som regeringen föreslår. Enligt utskottet är dessa satsningar nödvändiga för ett bättre och hållbart mottagande och för en effektivare etablering av nyanlända invandrare.

Diskriminering

Liksom regeringen vill utskottet se ett Sverige där alla människor erkänns för vilka de är, har rätt att definiera sig själva och har tillgång till lika rättigheter. I ett sådant Sverige finns det ingen plats för diskriminering, rasism och liknande former av fientlighet som förnekar människors rätt att vara sig själva. Diskriminering hindrar människor från att fullt ut delta i samhället, vilket ger upphov till samhällsekonomiska förluster och utanförskap. Enligt utskottet måste detta bekämpas. Sverige är ett land som alltid har utgjorts av, och varit beroende av, människor från andra länder som byggt vårt land starkt. I Sverige möts många människor med olika bakgrunder och identiteter. Utskottet menar att det är genom olikheter som vi bygger framgång. Att värna öppenheten och olikheterna i Sverige är därmed av yttersta vikt.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det finns behov av att fortsatt stärka lagstiftningen om diskriminering så att denna blir så effektiv och heltäckande som möjligt, bl.a. genom att reglerna i diskrimineringslagen (2008:567) om krav på aktiva åtgärder utökas till att gälla samtliga diskrimineringsgrunder. Vid utskottets sammanträde den 13 oktober 2015 informerade statsrådet Alice Bah Kuhnke utskottet om att en proposition för närvarande förbereds inom Regeringskansliet. Utskottet välkomnar också att regeringen avser att se över hur diskrimineringslagens skydd mot bristande tillgänglighet kan stärkas ytterligare.

Utskottet menar att i arbetet för lika rättigheter och möjligheter har Diskrimineringsombudsmannen (DO) och organisationer inom det civila samhället en central roll. Utskottet välkomnar därför att regeringen avser att stärka arbetet mot diskriminering på nationell, regional och lokal nivå genom ökade resurser till DO samt till lokala verksamheter mot diskriminering, s.k. antidiskrimineringsbyråer. På så sätt ges fler individer som utsätts eller riskerar att utsättas för diskriminering bättre förutsättningar att ta till vara sina rättigheter. Utskottet saknar helt förståelse för Sverigedemokraternas syn på DO och avvisar bestämt deras förslag. En nedläggning av en myndighet som ansvarar för diskrimineringsfrågor i samhället skulle vara både olämplig och

oansvarig. Det skulle inte heller vara förenligt med målet om ett samhälle fritt från diskriminering.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen anför att den ytterligare kommer att intensifiera och öka insatserna för att förebygga och motverka rasism och liknande former av fientlighet. För att samla och systematisera arbetet finner utskottet det glädjande att regeringen ser behov av en nationell plan, som även inkluderar hatbrott, som grund för ett långsiktigt och resultatinkriktat arbete. Utskottet noterar också att som ett förarbete för denna nationella plan har statsrådet Alice Bah Kuhnke under hösten 2015 på olika platser i landet bjudit in till kunskapshöjande aktiviteter för allmänheten och dialoger med utsatta grupper om rasism och liknande former av fientlighet.

Utskottet vill betona att det under senare år har skett många reformer som har stärkt hbtq-personers rättigheter. Utskottet anser att detta reformarbete måste fortsätta för att hbtq-personer ska kunna leva ett liv där deras rättigheter och identitet respekteras fullt ut. Liksom regeringen anser utskottet att de strategiska myndigheternas arbete inom ramen för den nationella strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck är viktigt. Det är därför enligt utskottet positivt att regeringen avser att förstärka och förändra statsbidraget till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck för att stärka hbtq-personers ställning i samhället.

Som framgått ovan ställer sig utskottet bakom de satsningar på diskrimineringsområdet som regeringen föreslår. Enligt utskottet är dessa väl avvägda, och det finns därför ingen anledning att frångå regeringens förslag på diskrimineringsområdet.

Jämställdhet

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Jämställdhetspolitiken syftar till att flickor och pojkar och kvinnor och män ska ges förutsättningar att utvecklas utan att hindras av strukturer, fördomar och stereotypa föreställningar. I det sammanhanget är det enligt utskottet viktigt att uppmärksamma att även andra identiteter, faktorer och maktordningar påverkar levnadsvillkor och förutsättningar för olika grupper av kvinnor och män. Enligt utskottet är jämställdhet inte enbart ett politikområde utan ett tankesätt som måste påverka all politik. Utskottet välkomnar därför att Sverige har en feministisk regering som verkar för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män på alla samhällsområden.

Utskottet vill hänvisa till ett jämställdhetsindex som tagits fram av Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) på uppdrag av Europeiska kommissionen. Av den senaste mätningen från den 25 juni 2015 framgår att Sverige har det bästa resultatet följt av Danmark och Finland. I indexet bedöms kvinnors och mäns villkor i EU:s medlemsländer utifrån kategorier som

arbete, pengar, kunskap, tid, makt och hälsa. Siffran 100 innebär att ett land är jämställt. Sverige har 74,2 och genomsnittet i EU ligger på 52,9.

Utskottet är medvetet om att många påbörjade och genomförda insatser har bidragit till att utveckla arbetet inom jämställdhetspolitiken men vill betona att mer behöver göras för att vi ska uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män, exempelvis vad gäller ekonomisk jämställdhet och jämn fördelning av makt och inflytande samt det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att regeringen avisat att den under 2016 kommer att fortsätta reformarbetet för att påskynda utvecklingen inom områden som är strategiskt viktiga för jämställdhetspolitiken, och att regeringen anser att det är en central uppgift att skapa långsiktighet samt säkerställa hållbarheten i de åtgärder som vidtas.

I detta sammanhang vill utskottet också påminna om riksdagens tillkännagivande om lönekartläggningar (bet. 2012/13:AU10, rskr. 2012/13:260) och välkomnar regeringens avsikt att återinföra kravet på årliga lönekartläggningar för att minska de omotiverade löne- och inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män. Utskottet ställer sig också bakom regeringens avsikt att i oförändrad omfattning satsa på Arbetsmiljöverkets viktiga arbete med förebyggande insatser för kvinnors arbetsmiljö.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att jämställdhetsintegrering, dvs. att jämställdhetsperspektivet ska beaktas vid utformningen av all politik, är en av de viktigaste prioriteringarna för att utveckla och genomföra jämställdhetspolitiken. Utskottet är därför mycket positivt till att regeringen avsätter särskilda resurser för att fr.o.m. 2016 utvärdera och utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering. Jämställdhetsbudgetering innebär att prioriteringar, vägval och tilldelning av resurser i största möjliga mån ska främja jämställdhet och göra konkret skillnad i människors vardag. Utskottet anser att det är en fråga om rättvisa, men att det också är en viktig förutsättning för ekonomisk tillväxt och för utvecklingen av arbetsmarknaden och välfärden. Utskottet välkomnar vidare att de slutsatser och analyser som framkommer i utvärderingarna kommer att återföras och användas i det arbete som bedrivs inom departement och myndigheter.

Det nödvändiga i att involvera män i jämställdhetsarbetet fastslogs tidigt på politisk nivå i Sverige och har återkommande uppmärksammats de senaste årtiondena. Utskottet delar regeringens bedömning att mäns och pojkars delaktighet är en förutsättning för att arbetet på samtliga jämställdhetspolitiska delområden ska kunna utvecklas. I detta sammanhang vill utskottet framhäva att regeringen under 2015 beslutat om en förstärkning av bidraget för projekt som bedrivs av organisationer som främjar jämställdhet mellan kvinnor och män. Förstärkningen avser att särskilt stödja pojkars och mäns arbete för jämställdhet, vilket bl.a. innefattar arbete för att förändra maskulinitetsnormer. Förstärkningen avses pågå fram till 2018. Utskottet noterar vidare att regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting i oktober 2015 tecknade en överenskommelse om att stärka jämställdhetsarbetets inriktning mot pojkar,

män och maskulinitetsfrågor i kommuner, landsting och regioner. Jämställdhetsminister Åsa Regnér uppmärksammade också denna överenskommelse vid sitt besök i utskottet den 10 november 2015.

Utskottet vill kraftfullt betona att mäns fysiska, sexuella och psykiska våld mot flickor och kvinnor är ett allvarligt hinder för jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter. Enligt statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå) anmäldes under 2014 omkring 17 000 misshandelsbrott i Sverige där gärningspersonen var i nära relation med offret. Av statistiken framgår vidare att i genomsnitt dödas 20 kvinnor varje år av en närstående i Sverige. Det utgör en femtedel av alla fall av mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång som förekommer i landet. 17 av dessa kvinnor dödas av en man som de har eller har haft en nära relation till.

Utskottet vill hänvisa till slutbetänkandet Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55). Strategin ska utgöra en grund för uppföljning och utvärdering av regeringens insatser för att nå det jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Betänkandet behandlar även arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Betänkandet som lämnades till regeringen i juni 2015 har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen gav vidare i september 2015 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att främja användningen av effektiva våldsförebyggande program för att motverka mäns våld mot kvinnor. Uppdraget ska redovisas senast i februari 2017.

Utskottet vill naturligtvis också lyfta fram betänkandet Mål och myndighet – En effektiv styrning av jämställdhetspolitiken som lämnades i oktober 2015 (SOU 2015:86). Utredningens uppdrag har varit att dels beskriva utvecklingen mot jämställdhet de senaste tio åren, dels bedöma effektivitet och målpuppfyllelse i jämställdhetspolitikens genomförande. I betänkandet lämnas bl.a. förslag om moderniserade mål för jämställdhetspolitiken.

Vid utskottets sammanträde den 10 november 2015 uppgav jämställdhetsminister Åsa Regnér att regeringen, med utgångspunkt i förslagen i de båda ovannämnda utredningarna, ska återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur styrningen av jämställdhetspolitiken ska stärkas för ökad förutsägbarhet och långsiktighet i politikens genomförande. Utskottet ser fram emot att ta del av och bereda denna skrivelse.

Utskottet anser liksom regeringen att det är av största vikt att det civila samhällets organisationer får stöd för att utföra sin verksamhet riktad till dem som utsätts för våld. Utskottets uppfattning är att de ideella tjej- och kvinnojourerna utgör ett betydelsefullt stöd och skydd till kvinnor som har utsatts för våld, och ställer sig därför bakom att tjej- och kvinnojourernas arbete stärks. Utskottet ställer sig också bakom regeringens avsikt att fortsatt stödja de organisationer som arbetar för att utveckla brottsofferverksamhet riktad till homosexuella, bisexuella och transpersoner som utsatts för våld i en nära relation.

Utskottets uppfattning är således att regeringens föreslagna satsningar och avsatta medel på området jämställdhet är väl avvägda, och utskottet ställer sig bakom dessa satsningar.

Sammanfattande ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslagsfördelning inom utgiftsområde 13 för 2016 (prop. 2015/16:1 punkt 3), liksom förslagen om bemyndiganden för regeringen att under 2016 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (prop. 2015/16:1 punkt 1 och 2). Utskottet tillstyrker vidare proposition 2015/16:30 Avskaffande av systemet med etableringslotsar. Utskottet avstyrker samtliga motioner.

Reservation

Anslag inom utgiftsområde 13 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

a) Anslagen för 2016

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13 enligt reservanternas förslag i bilaga 5.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:1304 av Richard Jomshof (SD),

2015/16:2237 av Paula Bieler m.fl. (SD),

2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 14, 15 och 18 samt

2015/16:3099 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 5,

bifaller delvis proposition 2015/16:1 utgiftsområde 13 punkt 3 och avslår motionerna

2015/16:2018 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 1–7, 9, 15 och 16,

2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 5,

2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 5,

2015/16:2489 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3,

2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkandena 5 och 16,

2015/16:2978 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 7, 10 och 11,

2015/16:3142 av Fredrik Malm m.fl. (FP),

2015/16:3177 av Johanna Jönsson m.fl. (C),

2015/16:3214 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 1 och 3–5,

2015/16:3225 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 9 och

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 22 och 38.

b) Avskaffande av systemet med etableringslotsar

=Utskottet.

c) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen

1. avslår förslaget om ett bemyndigande för regeringen att under 2016 för anslaget 1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 000 kronor 2017–2026.

2. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 3:1 Särskilda jämställhetsåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2017.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 13 punkt 2 och avslår proposition 2015/16:1 utgiftsområde 13 punkt 1.

Ställningstagande

I Sverigedemokraternas budget för 2016 stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra. Utgiftsområde 13 omfattar områdena etablering av nyanlända invandrare, diskriminering och jämställdhet. Sverigedemokraterna har under lång tid påtalat brister inom samtliga dessa områden och hur politiken utformats. I grund och botten handlar politiken om likabehandling, att vare sig kön, härkomst eller annan bakgrund ska påverka hur en person uppfattas och behandlas. Det är för oss också en självklarhet att detta måste vara det fundament på vilket politiska reformer och satsningar vilar.

Vi står inte bakom den integrationspolitik som har förts hittills och gör därför omfattande nedskärningar på det integrationspolitiska området. Med Sverigedemokraternas realistiska inriktning på invandringspolitiken kommer behovet av en aktiv och kostsam integrationspolitik att upphöra. Hanterbara volymer och en mer behovsanpassad politik kommer att leda till att integrationsprocessen sker per automatik och mer naturligt. Detta innebär att integrationspolitiken i nuvarande form helt ska avskaffas. I stället bygger vår politik på att skapa ett samhälle för samtliga invånare. Den som kommer till vårt land förväntas, och ges därigenom också möjlighet att, bli en del av vårt samhälle. De reformer vi gör inom andra områden i form av satsningar för en balanserad arbetsmarknad, en stark välfärd och ett levande näringsliv kommer samtliga invånare till del och bygger ett sammanhållet Sverige.

Sverigedemokraterna föreslår att anslaget 1:2 Kommunersättningar vid flyktmottagande minskar i paritet med de minskade mottagningsnivåer som följer av partiets politik på det migrationspolitiska området. Anslagen 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare, 1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare samt 1:5 Hemutrustningslån avskaffas i sin helhet redan 2016. Vi avvisar också regeringens förslag till bemyndigande när det gäller anslaget 1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare.

Sverigedemokraterna stöder avskaffandet av systemet med etableringslotsar och välkomnar till att detta leder till minskade utgifter. Vi delar däremot inte regeringens förslag om fördelning av de medel som besparingen genererar.

Även för anslagen i fråga om diskriminering gör Sverigedemokraterna nedskärningar. Vi vill att Diskrimineringsombudsmannen läggs ned, varför anslaget till myndigheten dras in i sin helhet från 2016. Myndigheten har fungerat bristfälligt och bidragit till rättsosäkerhet eftersom flertalet fall har lösts genom förlikning i stället för att prövas rättsligt. Myndigheten har också

uppregade gånger kritiserats för att verka opinionsbildande snarare än som en stödinsats för dem som behöver hjälp vid rättsliga tvister.

Det tredje området inom utgiftsområdet är jämställdhet. Sverigedemokraterna presenterar i budgetförslaget breda satsningar för jämställdhet mellan kvinnor och män. Dessa åtgärdsförslag riktar in sig på de problem som drabbar kvinnor och män i olika hög grad på arbetsplatsen, i offentliga utrymmen eller i hemmet. Eftersom vi adresserar problemen i sak sorterar satsningarna också under andra utgiftsområden. Vi ser dock ett värde i anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder och låter nivån stå kvar oförändrad, med avsikt att fokusera dess användning till jourverksamhet för att hjälpa de som utsatts för våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Sverigedemokraterna har följt utvecklingen under hösten och har bl.a. framfört kritik mot överenskommelsen om flyktingsituationen som träffats mellan regeringen och de fyra allianspartierna eftersom de åtgärder som föreslås inte kan anses vara tillräckliga och i vissa fall enligt vår mening är direkt skadliga. Vidare är vi mycket kritiska till den ändringsbudget som överlämnades till regeringen den 12 november 2015. Kostnaderna som detta innebär kommer att drabba framtida generationer, vilket är väldigt olyckligt. Partiet anser att det förs en ansvarslös migrations- och integrationspolitik som vi arbetar för att förändra bl.a. genom att verka för en folkomröstning om invandringen.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker vi motionerna 2015/16:1304 av Richard Jomshof, 2015/16:2237 av Paula Bieler m.fl., 2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. yrkandena 14, 15 och 18 samt 2015/16:3099 av Carina Herrstedt m.fl. yrkande 5 och tillstyrker delvis prop. 2015/16:1 punkt 3. Vi tillstyrker vidare proposition 2015/16:30 Avskaffande av systemet med etableringslotsar. Slutligen tillstyrker vi bemyndigandet för regeringen att under 2016 för anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2017 (prop. 2015/16:1 punkt 2). Övriga förslag avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 13 (M)

Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M) och Christian Holm Barenfeld (M) anför:

I motionen Sverige kan mer – Politik som bryter det nya utanförskapet presenteras Moderaternas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder att leva och växa upp i. Sverige står dock inför flera stora utmaningar framöver. Trots att fler vill arbeta är trösklarna in i arbete fortfarande höga för dem med låga inkomster. Vi ser ett nytt utanförskap växa fram som genom långvarig strukturell arbetslöshet drabbar unga människor och utrikes födda särskilt hårt. Dessutom ställer en allt tuffare internationell konkurrens höga krav på våra företag och deras jobbskapande. Detta är avgörande framtidsfrågor för Sverige.

Budgetpropositionen för 2016 visar på en regering som står handfallen inför de viktiga utmaningar Sverige har att hantera och som inte förmår ta vara på de goda förutsättningar vi har. Regeringens politik med stora skatthöjningar på jobb och företagande riskerar att leda till att Sveriges jobbtillväxt bromsas, och försämrar också möjligheterna till en god integration genom att höja trösklarna in på arbetsmarknaden. Det här är fel väg för Sverige.

Vi moderater står för en annan väg. Vårt mål är att öka välståndet och tryggheten för alla medborgare i Sverige. De reformförslag vi presenterar är därför fokuserade på hur jobben ska bli fler. Vi vill minska utanförskapet och stärka incitamenten till att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, stärka investeringar i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Vårt förslag om budgetpolitikens inriktning har inte fått stöd under den inledande budgetbehandlingen i riksdagen, eftersom riksdagen i första steget av budgetprocessen har beslutat om andra ramar än de vi föreslagit. Därför avstår vi från att delta i utskottets beslut och från att redovisa något motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 13. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inga delar bryts ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att ramen för utgiftsområde 13 borde vara 1 025 000 000 kronor lägre än den som beslutats. Moderaternas anslagsfördelning framgår av motion 2015/16:3214 och bilaga 3.

Moderaterna anser att den viktigaste frågan för att förbättra integrationen är att Sverige förmår att skapa förutsättningar för utrikes födda att få sitt första jobb. För att fler nyanlända invandrare ska få jobb behöver trösklarna sänkas

på arbetsmarknaden. Drivkrafterna till arbete behöver öka, fler vägar in på arbetsmarknaden behöver öppnas och det behöver bli enklare för den som är ny i Sverige att starta företag. Moderaternas jobbpolitik ska också ses som en central del av vår integrationspolitik.

Vi vill, liksom utskottet, också nämna överenskommelsen om insatser med anledning av flyktingkrisen som regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna enades om den 23 oktober 2015. Överenskommelsen innehåller en rad insatser för att säkra förmågan i det svenska mottagandet av asylsökande och för att stärka etableringen av nyanlända invandrare. Vi vill i detta sammanhang särskilt lyfta fram att den befintliga modellen med s.k. YA-jobb utvidgas till att kunna omfatta nyanlända invandrare. Liksom utskottet vill vi också uppmärksamma att regeringen nyligen överlämnat en ändringsbudget till riksdagen som innebär att 9,8 miljarder kronor tillförs kommuner och landsting och ca 200 miljoner kronor det civila samhället (utgiftsområde 25). Dessa satsningar var en del av överenskommelsen den 23 oktober 2015.

Etableringsreformen som infördes 2010 har inte fungerat som avsett, bl.a. är det svårt att få flexibla och individualiserade lösningar, och de insatser som erbjuds är ofta av bristfällig kvalitet. Ett exempel på detta är systemet med etableringslotsar, varför Moderaterna ställer sig bakom regeringens förslag om att avskaffa detta system. Insatserna för att påskynda individens väg in i arbete och samhället behöver bli mer effektiva. I dag är insatserna inte tillräckligt anpassade efter individens behov. För att påskynda inträdet på arbetsmarknaden bör insatserna också börja redan under asylprövningen, särskilt när väntetiderna är långa. Moderaterna vill också att etableringsperioden ska förlängas från dagens två år till tre år fr.o.m. 2017. En förlängning av Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag innebär att staten tar ett större ansvar för individens insatser och försörjning, vilket också underlättar för kommunernas mottagande av nyanlända invandrare.

Moderaterna avvisar regeringens förslag att avskaffa möjligheten att inom etableringsplanen arbeta och få lön samtidigt som man får etableringsersättning. För att förstärka drivkrafterna att arbeta föreslår Moderaterna i stället att denna s.k. jobbstimulans förstärks så att den omfattar ett år i stället för sex månader. Samtidigt bör aktivitetskraven skärpas och deltagande i insatser följas upp under etableringstiden.

En förstärkt arbetslinje innebär också att de kommuner som tar en större del av ansvaret för mottagandet av nyanlända invandrare får högre ersättningar. Därför vill Moderaterna behålla de prestationsbaserade medlen till kommunerna.

Moderaterna anser att det är viktigt att staten säkerställer att mottagandet av ensamkommande barn håller god kvalitet, men också att det är kostnadseffektivt och ändamålsenligt för att tillgodose barnens och ungdomarnas behov. Ersättningssystemet för ensamkommande barns boende har brister, och boendeformerna är inte ändamålsenligt utformade för gruppen.

Differentierade schabloner bör införas i syfte att öka kostnadseffektiviteten, förenkla regelverket och minska den administrativa bördan för kommunerna.

Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Arbete är en hörnsten i ett jämställt samhälle. Alliansregeringens reformer för att förbättra drivkrafterna för arbete och minska utanförskapet har bidragit till ökade förutsättningar för ekonomisk jämställdhet. Trots det återstår mycket att göra innan samhället och arbetslivet är jämställda. Som exempel kan anges att kvinnor fortfarande tjänar mindre än män och arbetar deltid i större utsträckning, vilket bidrar till ojämställdhet.

En stor jämställdhetsutmaning är också kvinnors arbetsrelaterade ohälsa. Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män, och skillnaderna fortsätter att öka. Alliansregeringen gav Arbetsmiljöverket i uppdrag att ta fram kunskap samt att utveckla och genomföra särskilda insatser för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem. Moderaterna vill ge Arbetsmiljöverket ytterligare resurser för att vidareutveckla det arbete som påbörjats och tillvarata de erfarenheter som projektet gett.

2. Anslag inom utgiftsområde 13 (C)

Annika Qarlsso (C) anför:

Sverige behöver förnya den ekonomiska politiken. Sverige ska vara ett av världens mest framgångsrika länder ekonomiskt, med möjlighet för alla att arbeta och utvecklas. Alliansregeringen lade grunden till stabila statsfinanser genom att viktiga steg togs för att lätta skattebördan och minska regleringarna. Vi måste nu ta nästa steg så att vi skapar maximalt med jobb under den globala återhämtningen från finanskrisen. Tyvärr är den svenska regeringen på väg i motsatt riktning. Stora skattehöjningar på jobb och regleringar av växande företag riskerar att bryta återhämtningen och kommer att drabba tiotusentals arbetstillfällen. De mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden är de som drabbas hårdast.

Även om utanförskapet sjönk under alliansregeringen till den lägsta nivån sedan början av 1990-talet är det fortfarande högt. Det riskerar nu att fördjupas, eftersom allt fler hamnar i långvarigt i utanförskap utan möjlighet att få jobb. Flyktingar som kommer till Sverige riskerar att fastna i byråkrati och arbetslöshet i stället för att snabbt komma i jobb och få en bostad. Vi riskerar ett monumentalt slöseri av människors livsmöjligheter och initiativkraft.

Utvecklingen går att vända, men då måste vi också vända på perspektiven. Vi måste exempelvis se att jobben och växtkraften i svensk ekonomi skapas underifrån, av små och växande företag, inte ovanifrån av staten och att välfärden måste anpassas efter människan och inte systemet. Vidare behöver vi se att tillväxt och jobb skapas av en närodlat politik och inte av åtgärder finansierade med högre skatter samt att civilsamhället ibland med små medel kan skapa större trygghet och sammanhang än stora byråkratier.

Centerpartiet föreslår därför stora och viktiga strukturreformer på bl.a. arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Målet är att frigöra alla de krafter som finns runt omkring i vårt land, så att nya initiativ och idéer belönas i stället för att bestraffas.

Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 25 november 2015 i första steget av budgetprocessen gav budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag hade önskat avstår jag från ställningstagande under beslutet om anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Jag anser att ramen för utgiftsområde 13 borde ha varit 101 miljoner kronor lägre än den som beslutats (se Centerpartiets motion 2015/16:3177 och bilaga 3).

Centerpartiet värnar asylrätten och ställer krav på ett bra mottagande så att de som söker sig hit snabbt kan komma till sin rätt i det nya landet. Vi kan i dag konstatera att både mottagandet av flyktingar och integrationspolitiken är illa organiserade och i stora delar har misslyckats, samt att viktiga reformer krävs för att undvika växande utanförskap. Centerpartiet delar regeringens uppfattning att systemet med etableringslotsar bör avskaffas.

Det krävs en ny arbetslinje i migrations- och integrationspolitiken som undanröjer byråkratiska hinder och trösklarna in på arbetsmarknaden. För att uppnå detta föreslår Centerpartiet i sin budget för 2016 reformer som ger kommunerna rätt verktyg för att klara integrationen, att etableringsansvaret flyttas från stat till kommun och ett ersättningssystem som innebär att kommunerna får full kompensation för de kostnader som är kopplade till asylboenden, kommunplaceringar och anhöriginvandring.

Vi anser också att en viktig del i integrationsarbetet handlar om att skapa mötesplatser och förhindra att sociala barriärer mellan människor med olika bakgrund växer sig starka. Därför borgar den lokala förankringen och det nätverk som många av civilsamhällets organisationer kan erbjuda dels för en snabbare och mer direkt koppling till arbetsmarknaden, dels för en snabbare inkludering i den lokala gemenskapen. Centerpartiet vill därför omfördela omfattande resurser från Arbetsförmedlingens anslag för etableringsuppdraget till ett systematiskt stöd för civilsamhället.

Ytterligare exempel på förslag på förbättrad integration är att vi vill göra samhällsorienteringen obligatorisk, snabbare validera utländsk kompetens, möjliggöra kortare praktik med svenskinläring för de som inte snabbt får arbete, behålla jobbstimulansen i etableringsersättningen och satsa på intensivkurser i svenska. Utöver det föreslår Centerpartiet att kommunernas ersättningar för ensamkommande barn schabloniseras i syfte att bidra till ökad kostnadskontroll och ökad transparens.

Jag vill också framhålla överenskommelsen om insatser med anledning av flyktingkrisen som regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna enades om den 23 oktober 2015. Överenskommelsen innehåller en rad insatser för att säkra förmågan i det svenska mottagandet av asylsökande och för att stärka etableringen av nyanlända invandrare. Jag vill särskilt lyfta fram ståndpunkten i överenskommelsen att YA-jobb även bör

utvidgas till att gälla arbetsgivare som inte omfattas av kollektivavtal. En förutsättning för detta är att villkoren för den anställde motsvarar kollektivavtalsnivå samt att utbildning och handledning som den anställde har rätt till säkerställs. Som en del av överenskommelsen vill jag också uppmärksamma att regeringen nyligen överlämnat en ändringsbudget till riksdagen som innebär att 9,8 miljarder kronor tillförs kommuner och landsting och ca 200 miljoner kronor det civila samhället (utgiftsområde 25).

Jag vill vidare uppmärksamma att Centerpartiet, med anledning av flyktingsituationen, alldeles nyligen har föreslagit ytterligare reformer för ett bättre flyktningmottagande. Ett förslag innebär att de asylsökande själva, med hjälp av en fördubblad dagersättning, ska få ansvara för att hitta boende. Jag kommer att återkomma kring dessa förslag i ett annat lämpligt sammanhang.

Centerpartiet strävar efter jämställdhet mellan könen, värnar individens frihet och tror på människors förmåga att ta ansvar för sina val. Ekonomiska styrmedel kan användas för att uppmuntra människor till ett jämställt familjeliv och kompensera för skilda förutsättningar som uppkommer exempelvis på grund av en ojämsälld arbetsmarknad. Feminism handlar om att se det ojämlika förhållandet mellan könen och om viljan att förändra detta. Centerpartiet vill att kvinnor och män ska ha samma rättigheter och möjligheter. Makt och inflytande är ojämnt fördelade mellan könen, och Sverige har könsrelaterade skillnader i lön och karriär. Mäns våld mot kvinnor är omfattande. Detta måste förändras, och för att bryta ojämsälldheten vill Centerpartiet se fler kvinnor på ledande positioner, driva på för möjligheten för fler kvinnor att starta företag, öka den ekonomiska friheten för såväl kvinnor som män och motverka mäns våld mot kvinnor.

3. Anslag inom utgiftsområde 13 (V)

Ali Esbati (V) anför:

Vänsterpartiet står bakom budgetpropositionens förslag till anslagsfördelning för 2016 inom utgiftsområde 13 och kommer att delta i beslutet om anslagsfördelning. Vänsterpartiet står dock inte bakom den block-överskridande migrationsuppställningen från den 23 oktober 2015. Överenskommelsen mellan regeringspartierna och de borgerliga partierna Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna består av ett 20-tal olika punkter, varav införandet av tillfälliga uppehållstillstånd är en. Regeringen valde därmed att stänga dörren för Vänsterpartiet och i stället gå i en restriktiv riktning.

För Vänsterpartiet handlade samtalen med regeringen om att bygga om samhället för att rymma flera, och förstärka stöd och hjälp till kommunerna för att snabbt få in människor i jobb och utbildning. Vi ville även se betydligt större satsningar på bostadssidan och kraftfullare tag mot överpriserna och resursslöseriet i asylboendebranschen.

I förhandlingarna fick Vänsterpartiet gehör för vissa frågor. Viktigast har varit att kommunerna ska få förstärkningar. Fler kommuner ska låta uppföra

bostäder för uthyrning till Migrationsverket samt att flyktingar ska få fler möjligheter till praktik. Det har också handlat om ett ökat antal kvotflyktingar och en utredning om lagliga vägar att söka asyl.

4. Anslag inom utgiftsområde 13 (L)

Fredrik Malm (L) anför:

Sverige står starkt efter åtta år med ett styre av Alliansen och Liberalerna. De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och vi står inför en stundande högkonjunktur. Samtidigt präglas omvärlden av stora nedåtrisker. Krigen i Syrien och Ukraina och en osäker makroekonomisk miljö skapar otrygghet för både människor och den framtida ekonomiska utvecklingen. Vi ser ökade kostnader för sjukskrivningar och, i ännu högre grad nu än när budgetpropositionen presenterades, för migrationsströmmarna till Sverige. Att vi är fast förvissade om att visa solidaritet i den största flyktingkatastrofen sedan andra världskriget understryker bara behovet av att vårda de offentliga finanserna.

Liberalernas budgetmotion är därför stram. Vi föreslår ett lägre utgiftstak och har ett högre finansiellt sparande än regeringen. På flertalet utgiftsområden är kostnaderna lägre än de regeringen föreslår. Genom att vi särskilt avvisar stora utgiftsökningar inom arbetsmarknadspolitiken och bostadspolitiken, samtidigt som vi höjer miljöskatterna, skapar vi utrymme för en budget som prioriterar jobben, kunskapen i skolan och försvaret av Sverige.

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga.

Liberalernas budgetförslag är att betrakta som en helhet. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på lång sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Jag väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen av anslag inom utgiftsområde 13. Jag anser att ramen för utgiftsområde 13 för 2016 borde ha minskats med 669 miljoner kronor jämfört med vad som beslutades (se motion 2015/16:3142 och bilaga 3).

Liberalerna förbättrade i regeringsställning integrationspolitiken. Vi bröt mot en långvarig omhändertagandementalitet, fokuserade tydligt på jobb och inledde omfattande reformer, vilket bidrog till att 200 000 fler utrikes födda fick jobb, att sysselsättningsgraden bland utrikes födda ökade och att kompetensen bland dem som har högre utbildning bättre tas till vara. Detta räcker emellertid inte. För att klara av ett ökat asylmottagande måste vi ha en politik som håller hela vägen och som ger människor verkliga möjligheter att komma in i det svenska samhället; framför allt krävs en öppen, flexibel och modern arbetsmarknad.

Jag vill också framhålla överenskommelsen om insatser med anledning av flyktingkrisen som regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna enades om den 23 oktober 2015. Överenskommelsen innehåller en rad insatser för att säkra förmågan i det svenska mottagandet av asylsökande och för att stärka etableringen av nyanlända invandrare. Jag vill i detta sammanhang särskilt lyfta fram att flyktingmottagandet är ett nationellt åtagande och ansvaret måste vara gemensamt. Många kommuner tar ett stort ansvar, medan andra inte gör tillräckligt. Denna extraordinära situation kräver mer av alla. Liberalerna anser därför att staten ytterst ska kunna ålägga kommuner att ta emot fler och är positiva till regeringens aviserade förslag om ett gemensamt ansvar för nyanlända.

För att ge kommunerna bättre förutsättningar att ta emot fler nyanlända invandrare behöver det statliga stödet till kommunerna öka. Liberalerna vill se ett reformerat prestationsbaserat stöd och en höjd schablonersättning per nyanländ invandrare.

Det svenska mottagningssystemet måste effektiviseras, och människor ska ges möjlighet att på riktigt bli en del av vårt samhälle. Etableringsinsatser ska komma igång snabbare och tiden i anläggningsboende kortas. Det ska finnas bättre möjligheter att läsa svenska på Migrationsverkets boenden. Jobblinjen i integrationspolitiken behöver stärkas ytterligare. För Liberalerna är det avgörande att fokusera på hur fler jobb skapas och hur trösklarna in på den svenska arbetsmarknaden kan sänkas. Arbetsförmedlingen måste ges de resurser som behövs för att kunna hantera sitt uppdrag enligt etableringsreformen. Liberalerna delar regeringens uppfattning att systemet med etableringslotsar bör avskaffas eftersom systemet inte har haft avsedd effektivitet. Validering och kompletterande utbildningar bidrar till att individen får sin kompetens värderad och de formella kvalifikationer som krävs för att komma in på svensk arbetsmarknad. Undervisningen i svenska för invandrare måste få en tydligare koppling till den kommunala vuxenutbildningen och Arbetsförmedlingen samt individanpassas mer. Det ska gå att kombinera studierna med praktik och arbete. Det krävs också tidiga insatser för nyanlända invandrare som bor kvar på anläggningsboende i väntan på kommunplacering.

Det civila samhället kan spela en viktig roll när det gäller att främja nyanlända invandrares etablering. Kontakter med det civila samhället är ett viktigt komplement till det offentliga etableringsinsatser, och därför bör det civila samhället fortsatt ha möjlighet att ansöka om statliga medel för att kunna erbjuda olika former av verksamheter som möjliggör mötesplatser mellan det civila samhället och nyanlända invandrare.

Jag vill också uppmärksamma att regeringen nyligen överlämnat en ändringsbudget till riksdagen som innebär att 9,8 miljarder kronor tillförs kommuner och landsting och ca 200 miljoner kronor det civila samhället (utgiftsområde 25). Dessa satsningar var en del av överenskommelsen den 23 oktober 2015.

Liberalerna anser att den som drabbas av diskriminering ska kunna få hjälp att få upprättelse och att det ska kosta att diskriminera. Fortsatt arbete krävs för att säkerställa samma skydd oavsett diskrimineringsgrund, för att skapa en lagstiftning som är så effektiv och heltäckande som möjligt samt för att lagstiftningen fullt ut ska få genomslag. Diskrimineringsombudsmannens (DO) verksamhet är central i arbetet för ett samhälle som är fritt från diskriminering. Det är viktigt att säkerställa att DO:s verksamhet bedrivs rättssäkert och effektivt och att fler individer som utsätts för diskriminering får möjlighet till upprättelse, men Liberalerna avvisar regeringens höjning av DO:s anslag. Även arbetet på lokal och regional nivå mot diskriminering är av stort värde. Liberalerna och alliansregeringen presenterade i början av 2014 Sveriges första hbt-strategi. Syftet med strategin var att säkerställa lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. Det är viktigt att arbetet med strategin fortsätter, och vi är kritiska till att regeringen aviserar sänkta ambitioner på hbt-området när strategin löper ut.

Det liberala jämställdhetsuppdraget tar sikte på kvinnors och mäns lika rätt till frihet, ansvar och makt. Det handlar om att frigöra individen genom att bekämpa den bristande jämställdheten och de värderingar som ligger bakom. Sverige är inte ett jämställt land. Patriarkala maktstrukturer begränsar individens frihet och möjlighet att delta fullt ut i samhället. Insikten att denna ofrihet särskilt drabbar kvinnor och att dessa maktstrukturer måste brytas gör Liberalerna till ett feministiskt parti. Strävan mot jämställdhet är inte en fråga om tyckande, det är en fråga om kunskap. Liberalerna utgår från fakta, ser hur individer drabbas, erkänner strukturerna bakom och arbetar för förändring. Det är detta som är liberal feminism. Vår utgångspunkt är att jämställdhet kräver att aktörer agerar.

Mäns våld mot kvinnor är det mest extrema uttrycket för kvinnors utsatthet och har sin grund i ojämställdheten. Sverige ska vara en rättsstat för alla – oavsett kön, etnicitet och sexuell läggning. Det är viktigt att angripa de attityder och idéer som finns i samhället och stärka de förebyggande insatserna. I detta perspektiv är det också centralt att inse att det hedersrelaterade våldet är ett allvarligt hot mot individens frihet och en central jämställdhetsfråga. Brott ska aldrig relativiseras med hänsyn till patriarkala traditioner eller hedersbegrepp. Vi ser allvarligt på att de fria projektmedlen för jämställdhetsarbete nu är betydligt lägre än vad som var fallet under alliansregeringen. Detta är en väsentlig ambitionssänkning. För att skapa reella förutsättningar att fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering inom den offentliga sektorn och öka kraften i det statliga jämställdhetsarbetet vill Liberalerna se en ökning av anslaget till särskilda jämställdhetsåtgärder.

5. Anslag inom utgiftsområde 13 (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

För ökad gemenskap och framtidstro vill Kristdemokraterna ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och som underlättar för människor att gå från utanförskap till arbete. Vi vill också skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Att stärka familjernas självbestämmande och det civila samhällets ställning skapar en grund för fungerande mellanmänniskliga relationer. Genom en välfungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på välfärd, vilket ökar tryggheten. Med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi vidare förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Nya jobb skapas inte av politiska lösningar ovanifrån, de skapas i växande och lönsamma företag. Regeringen tror att den kan nå Europas lägsta arbetslöshet och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på arbete och företagande. Kristdemokraternas inriktning är den motsatta: vi vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för företagande. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Tillväxten måste komma alla till del. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

Eftersom riksdagen i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag hade önskat avstår jag från ställningstagande under beslutet om anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13. Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Jag anser att ramen för utgiftsområde 13 borde ha minskats med 1 176 miljoner kronor jämfört med vad som beslutades (se Kristdemokraternas motion 2015/16:2018 och bilaga 3).

Kristdemokraterna värnar en migrationspolitik som bygger på öppenhet, respekterar asylrätten och värnar de värden och principer som skyddsgrunderna bygger på. Det är viktigt att Sverige, i dag och i framtiden, ger skydd till de som flyr undan förföljelse, krig och förtryck. En human migrationspolitik måste sedan kombineras med en effektiv och välfungerande integrationspolitik.

Sverige behöver på ett bättre sätt ta sig an de utmaningar som flyktingmottagandet för med sig. För närvarande söker många skydd i Sverige från krig och förföljelse. Varje människa som bosätter sig i Sverige är en tillgång som representerar möjligheter och mervärden för sin omgivning.

Jag vill i detta sammanhang framhålla överenskommelsen om insatser med anledning av flyktingkrisen som regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna enades om den 23 oktober 2015. Överenskommelsen innehåller en rad insatser för att säkra förmågan i det

svenska mottagandet av asylsökande och för att stärka etableringen av nyanlända invandrare.

Utgångspunkten för integrationspolitiken är att ge människor förutsättningar att kunna ta ansvar för sitt eget liv. Den företagarfientliga politik som regeringen driver riskerar att minska antalet jobb tillfällen för nyanlända invandrare. Regeringen ser inte behovet av att reformera och förnya arbetsförmedlingsverktyget så att arbetsförmedlingarna fungerar i en modern tid. De som drabbas hårdast är de nyanlända invandrare som riskerar att fastna i ett långvarigt socialt och ekonomiskt utanförskap.

Av dessa skäl krävs nu politiska förslag som gör det möjligt för fler nyanlända invandrare att få arbete, som förbättrar situationen på bostadsmarknaden, som gör mottagandet bättre och som långsiktigt gör integrationspolitiken effektivare. Samverkan mellan stat och kommun måste fungera bättre, och kommuner behöver ges starkare incitament att ta emot flyktingar. Alla kommuner behöver bidra och göra sitt yttersta för att vi nu snabbt ska kunna integrera de nyanlända invandrarna. För att stärka kommunernas kapacitet att ta emot nyanlända invandrare föreslår Kristdemokraterna att schablonersättningen höjs och att det finns kvar en förändrad prestationsbaserad del för de kommuner som tar emot flest.

Kristdemokraterna föreslår en rad åtgärder för att förbättra etableringen av nyanlända invandrare i det svenska samhället. Exempel på sådana åtgärder är tidiga insatser för nyanlända invandrare i anläggningsboende såsom kompetenskartläggningar och språkundervisning. Liksom regeringen anser vi att språkundervisning i svenska bör erbjudas från första dagen i anläggningsboende. Partiet vill också i detta sammanhang att föräldralediga ska kunna få tillgång till studieförberedelse i sfi som är anpassade för barnfamiljer och att sfx (svenskundervisning med fokus på yrkesspråket) ska erbjudas nationellt som en påbyggnad på den kursplan kommunerna är skyldiga att tillhandahålla för sfi. Ytterligare förslag i syfte att stärka incitamenten till arbete är att etableringsersättningen sänks i kombination med en skattereduktion samtidigt som ett nytt etableringsavdrag införs. Kristdemokraterna delar vidare regeringens uppfattning att systemet med etableringslotsar bör avskaffas.

Kristdemokraterna välkomnar det stora engagemang som nu finns i civilsamhället, bland olika organisationer, kyrkor och andra och föreslår stöd till flyktingguider eller familjekontakter. De kan bidra till en snabbare etablering och integration genom exempelvis språkträning, simundervisning, läxläsning och mycket annat.

Jag vill i detta sammanhang också uppmärksamma att regeringen nyligen överlämnat en ändringsbudget till riksdagen som innebär att 9,8 miljarder kronor tillförs kommuner och landsting och ca 200 miljoner kronor det civila samhället (utgiftsområde 25). Dessa satsningar var en del av överenskommelsen den 23 oktober 2015.

Kristdemokraterna hävdar att grunden för ett framgångsrikt jämställdhetsarbete är insikten om alla människors lika värde. Övertygelsen om att vi

oavsett ras, kön, ålder, religion, social ställning eller sexuell läggning har samma värde och därmed samma rättigheter har lett till en världsvid kamp mot diskriminering. Trots en historia av utveckling och enorma framsteg måste varje generation på nytt vinnas för tanken om det okränkbara människovärdet och för insikten om ovedersägliga universella rättigheter och skyldigheter.

Kvinnor är överrepresenterade bland sjukskrivna och förtidspensionerade och lämnar också arbetslivet tidigare än män. I ljuset av de nu ökande sjukskrivningarna är det angeläget att adressera riktade insatser gentemot kvinnors hälsa i arbetslivet. För att minska skillnaderna i sjukskrivning och förtida utträde ur arbetslivet är det angeläget att Arbetsmiljöverket fortsätter sitt särskilda arbete med kvinnors arbetsmiljö.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2015/16:1

Proposition 2015/16:1 Budgetproposition för 2016 utgiftsområde 13:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 000 kronor 2017 - 2026 (avsnitt 3.7.4).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2017 (avsnitt 5.5.1).
3. Riksdagen anvisar för budgetåret 2016 ramanslagen under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering enligt följande uppställning.

Proposition 2015/16:30

Proposition 2015/16:30 Avskaffande av systemet med etableringslotsar:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:1304 av Richard Jomshof (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa det s.k. hemutrustningslånet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2018 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja det civila samhällets arbete med flyktingguider och familjekontakter och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla etableringslotsarna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anslå medel för tidiga insatser i anläggningsboende och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att matcha regeringens anslag för svenska från dag ett och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja schablonersättningen till kommuner enligt vad som anges i motionen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja den prestationsbaserade ersättningen till kommuner med högt mottagande och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erbjuda studieformer för sfi som passar barnfamiljer och föräldralediga och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erbjuda sfx nationellt och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2237 av Paula Bieler m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra kvinnors arbetsmiljö och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad jobbstimulans i etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2489 av Johan Forssell m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett schablonersättningssystem bör införas, för att dels minska administration hos kommuner och myndigheter, dels öka kostnadskontrollen i systemet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behålla och reformera det prestationsbaserade stödet till de kommuner som utifrån sin befolkningsmängd tar emot många nyanlända, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det civila samhällets roll när det gäller att främja nyanländas etablering och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat stöd till kvinnojourer och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett inrättande av fler kvinnojourer med hedersrelaterat våld som särskilt kompetensområde och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökat stöd till NCK (Nationellt centrum för kvinnofrid) och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2978 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjd schablonersättning och mer till dem som tar emot flest och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om SFI med barnomsorg och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om SFX och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3099 av Carina Herrstedt m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade satsningar på att sprida kunskap om hedersproblematikens grunder till företrädare för majoritetssamhället som i sitt arbete möter individer som lever i en hederskultur, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3142 av Fredrik Malm m.fl. (FP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:3177 av Johanna Jönsson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:3214 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förstärkt jobbstimulans för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödboenden och differentierade schabloner i mottagandet av ensamkommande barn och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga satsningen på kvinnors arbetsmiljö och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3225 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot kvinnors ohälsa och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra de prestationsbaserade medlen för att underlätta för de kommuner som tar emot mest, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad jobbstimulans i etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

dels att 11–13 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 11 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

BILAGA 3

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering

Tusental kronor

Anslag	Regeringens		Avvikelse från regeringen			
	förslag	M	SD	C	L	KD
1:1 Integrationsåtgärder	73 780	-30 000		+270 000		
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	12 567 879	-793 000	-2 262 218	-71 000	-710 000	-570 000
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	5 048 000	+188 000	-5 048 000	+128 000		-352 000
1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare	2 682 914	-390 000	-2 682 914	-408 000		-254 000
1:5 Hemutrustningslån	302 120		-302 120			
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	109 114		-109 114	-10 000	-10 000	
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	47 919			-9 000	+1 000	
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	238 539			-1 000	+50 000	
Summa för utgiftsområdet	21 070 265	-1 025 000	-10 404 366	-101 000	-669 000	-1 176 000

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2016 inom
utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända
invandrarers etablering*Tusental kronor*

Anslag	Avvikelse från Utskottets förslag regeringen	
1:1 Integrationsåtgärder	±0	73 780
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	±0	12 567 879
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	±0	5 048 000
1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare	±0	2 682 914
1:5 Hemutrustningslån	±0	302 120
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	±0	109 114
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	±0	47 919
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	±0	238 539
Summa för utgiftsområdet	±0	21 070 265

BILAGA 5

Reservanternas anslagsförslag

Reservation (SD)

Förslag till beslut om anslag för 2016 inom
utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända
invandras etablering*Tusental kronor*

Anslag	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1:1 Integrationsåtgärder	±0	73 780
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	-2 262 218	10 305 661
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	-5 048 000	0
1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare	-2 682 914	0
1:5 Hemutrustningslån	-302 120	0
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	-109 114	0
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	±0	47 919
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	±0	238 539
Summa för utgiftsområdet	-10 404 366	10 665 899